

ERFARINGER FRA ADMINISTRASJON AV FELLINGSLAGET FOR STORE ROVDYR I STOR-ELVDAL KOMMUNE (SEK)

Finnmark, Nordland og Møre og Romsdal – Dagfinn Nybakk
Riseth, Linnea AS

27.-29. april 2020

Kort om min bakgrunn

- Bachelor i utmarksforvaltning, Høgskolen i Hedmark, avd. Evenstad.
- Saksbehandler Stor-Elvdal kommune, 2010-2013 (delvis ansvar utmarksforvaltning/skadefellingslag)
- Skog- og utmarksforvalter Ulvig Kiær AS, 2013-2015
- Sektorleder Stor-Elvdal kommune 2015-2018 (bl. a. overordnet ansvar utmarksforvaltning)
- Skog- og utmarkskonsulent Linnea AS 2018 d.d. Tjenest salg - bl. a. administrering av fellingslag.
- Medlem fellingslaget for store rovdyr i Stor-Elvdal 2012 – d.d.

LINNEA AS

Disposisjon

1. Kommunens ansvar og oppgaver
2. Hva har vi gjort og hva gjør vi i Stor-Elvdal?
3. Hva så vi etter i en fellingsleder?
4. Praktiske erfaringer og råd (men ingen fasit)

Nøkkeltall skadefelling SEK

► Perioden 2011 - 2019

- 2166 km²
- 7200 sau på utmarksbeite + noe storfe (2018). Ikke tamrein.
- «Lange» tradisjoner for rovviltjakt.
- 32 skadefellingstillatelser.
- 9 vellykkede fellinger (Ekskl. 1 bjørn på helikopteruttak, 1 ulv barmark i Rendalen og 1 ulv på ekstraordinær skadefelling SNO).
- Fellingsprosent pr. tillatelse: 28 %.
- Tildelt en ramme på kr 1.650.000,-. Gjsn. ramme: kr 51.000,- pr. tillatelse.
- Gjennomsnittlig forbruk pr. fellingstillatelse: kr 30.000,-.
- Gjennomsnittlig kostnad pr. felling: kr 106.000,-
- Total forbruk på kr 960.000,- i perioden.

1. Kommunens ansvar og oppgaver

Kommunens ansvar og oppgaver (§)

- Administrativt forvaltes rovvilt som hovedregel regionalt, derfor er faktisk ikke kommunen (juridisk) pålagt mange oppgaver, men mange kommuner velger å gjøre en satsning/innsats på området.

Noen er det allikevel:

- Rovviltforskriften § 9: Fylkesmannen kan i særskilte tilfeller delegerere sin myndighet om iverksetting av felling av rovvilt til kommunen. Kommunen må i hvert enkelt tilfelle vurdere om kriteriene for å iverksette felling er tilstede.
- Rovviltforskriftens § 17: Ved ettersøk av rovvilt som påtreffes skadet eller skades utenom lovlig jakt eller fellingsforsøk skal kommunen straks varsle Fylkesmannen og nærmeste politimyndighet. Fylkesmannen og politiet kan beslutte at ettersøk skal gjennomføres med særlig kvalifisert personell.
- Forebyggende tiltak. Kommunen skal bidra med praktisk bistand knyttet til arbeidet med forebyggende tiltak mot rovviltskader. Erstatningsordninger mv.

Kommunens ansvar og oppgaver (§)

Kommunale fellingslag

- Kommunen er ikke juridisk pålagt å ha et fellingslag, men den nasjonale rovviltpolitikken legger opp til lokal forankring (både kvotejakt, lisensfelling og skadefelling).
- Hvis kommunen skal ha et fellingslag, må dette oppnevnes.
- Kommunen kan utbetale godtgjøring til fellingslaget.
- Kommunen søker FM om tilskudd for dekning av godtgjøring.

§ 9a. Godtgjøring ved fellingsforsøk

Der forsøk på skadefelling utføres av kommunalt/interkommunalt oppnevnt fellingslag, kan **kommunen** utbetale godtgjøring til fellingslaget for den tid som er benyttet til fellingsforsøk. Deltakere som mottar godtgjøring etter ordningen må være registrerte lisensjegere, jf. § 15.

Utbetalingen skjer på grunnlag av satser fastsatt av Klima- og miljødepartementet samt rapport fra fellingsleder om fellingsforsøket og den tid som er benyttet. Utbetalingen må ikke overskride de rammer som fremgår av fylkesmannens vedtak om felling. Fylkesmannen yter etter søknad tilskudd til **kommunen** til dekning av godtgjøring utbetalt etter vilkårene over.

0 Tilføyd ved [forskrift 14 sep 2011 nr. 934](#) (i kraft 1 okt 2011, se endringsforskriften for overgangsregler), endret ved [forskrift 19 des 2013 nr. 1757](#) (i kraft 1 jan 2014).

Kommunens ansvar og oppgaver (praksis)

- Arbeidsgiver/oppdragsgiver for medlemmene på fellingslaget.
- Oppnevner fellingslag, jf. rovviltforskriften § 9 (kommunale eller interkommunale).
 - Oppnevning: Formell oversiktsliste med medlemmer sendes FM, sammen med jegeravgift/lisens. Listene gjennomgås av FM. Bl. a. vandelsjekk. Danner grunnlag for at medlemmene kan få utbetalt godtgjørelse.
- Legge rammer for at fellingslaget er operativt, effektivt og kompetent.
- *Kan søke om fellingstillatelse. Gir bedre kontroll (vilkår mv.)?*
- Mottaker og effektuerer av fellingstillatelse.
 - Fellingstillatelsen har en ramme, som kommunen må forholde seg til. **Overskridelse av ramme= kommunens problem (i prinsippet hvert fall).**
 - Kan berøre flere kommuner.
- Bindeledd mellom aktørene (beitebruker, fellingsleder, fylkesmannen og SNO).
 - Vi har et godt forhold til alle aktørene. Dette er viktig!
- Merkantilt: Registrering timer, utbetaling lønn, forsikring. Refusjonskrav og rapportering FM.
- Oppfølging av beitebruker (under og etter hendelse).
 - Praktisk og psykologisk. Beitebruker: tilsyn.

2. Hva gjør vi og hva har vi gjort i Stor-Elvdal?

Beredskap i SEK (adm.)

- En god saksbehandler har beredskapsplanen/rutinen i hodet. En god leder sørger for å få det ned på papir.
- Stor-Elvdal kommune har ingen beredskapsplan i tilknytning til skadefelling, kun skriftlig rutine (husk IK).
- Rådgiver landbruk er kontaktpunkt for aktørene (24/7). Stedfortreder utnevnes ved behov.
- En formell vaktordnir og nødvendig omfattende.

???

Organisering og prinsipper

- All håndtering av fellingslaget skjer administrativt (avklart politisk). **Viktig!**
- Fellingslaget er kommunalt. Interkommunalt er vurdert, men foreløpig ikke nødvendig/ønskelig. Har hatt tett samarbeid med nabokommuner der hvor dette har vært aktuelt. Interkommunalt kanskje mer aktuelt i områder hvor det er langt mellom skadefellingstillatelsene?
- **1 leder.** 1 NK. 1 mediekontakt. Utpekes lagleder dersom leder/NK ikke er ute.
 - Leder godtgjøres med et fast årlig beløp, i tillegg til de timer som benyttes gjennom året. Tas av kommunens driftsbudsjett.
- Fellingsleder er «delegert» mye ansvar og myndighet; utplukk medlemmer, ansvar for overholdelse av kostnadsramme, disponering driftsbudsjett fellingslag (interne kursmidler mv.), operativ ledelse mv.
- 20 medlemmer (d.d.). Anses som en passe stor gruppe. Håndplukkes av leder.
- Grunnprinsipp: «Effektiv felling», dvs. vi bruker de beste verktøyene vi kan disponere.

Organisering og prinsipper forts.

- Alle medlemmene engasjeres med ettårige oppdragsavtaler (mer om dette senere). SEK sørger for forsikring av oppdragstakeren. Hund/utstyr er ikke forsikret.
- 213 kr/t. Flat sats.
- Det stilles klare krav til oppdragstakeren:
 - Utstyr (medlemmene stiller med alt utstyr – boxershorts-rifle)
 - Garmin 320 og Tracker.
 - Aktivitet
 - Skikkethet (holdninger, sosiale medier)
- God ressursutnyttelse – kritisk bruk av ressurser.
- Dispensasjon utkjøring åte og dispensasjon trening og jakt med hund.
- Tilskudd til opplæring/skyting.

Årshjul / aktiviteter

- **Januar:** Dialog fellingsleder / adm. Signering kontrakt med leder.
- **Februar:** Evalueringsmøte fjoråret, og planlegging av året som kommer. SEK sender ut forespørsel om bruk av hund til beitelagene.
- **Mars:** Søknad og behandling av motorferdsel (utkjøring åte) og dispensasjon båndtvang (husk at dette også gjelder jakt). Planlegging skytekvelder. Plan for bruk av årlige kursmidler. Vask av mannskapslister. Inngåelse av oppdragsavtaler. **HUSK EKSTERNE HUNDEFØRERE!**
- **April - mai:** Skytekvelder (oppskyting). Ev. kurs. Oppnevne fellingslag (innsending FM). Utlevering av timelister, dispensasjoner mv.
- **Juni – august:** Beitesesong og hundetrening. Fortløpende registrering av timer og utbetaling.
- **September – oktober:** Rapportering FM. Sende krav om kompensasjon.

Hendelse	Aktivitet
Funn av skadd/drept bufe.	Adm.: Påse at SNO er varslet. Forhåndsvarsling fellingsleder. Vurdere forhåndsvarsling av fellingsøknad FM. Vi har flere ganger rykket ut, uten fellingstillatelse
Søknad om felling.	Adm: Sende søknad om felling. Muntlig først, deretter skriftlig. Adm. søker dersom kommunen anser søknaden å være «innenfor». Hvis ikke; beitebruker eller annen berørt part. Holde dialog beitebruker, samt øvrige parter.
Mottak av fellingstillatelse / avslag.	Adm.: Påse at fellingsleder er varslet om tillatelse og kostnadsramme. Kopiere opp/sende ut fellingstillatelse ved behov. Vurdere klage, dersom avslag.
Igangsetting av fellingsforsøk	Fellingsleder vurderer igangsetting av fellingsforsøk. Skjønnsmessig vurdering av hvor «het» situasjonen er. Adm.: holder kontakt med beitebruker.
Pågående fellingsforsøk	Fellingsleder styrer de operative vurderinger og rapportering FM. Ved behov bistår adm. fellingsleder mht. timeforbruk/ramme. Ev. også utvidelse fellingstillatelse.
Avsluttet fellingsforsøk	Adm.: Sørge for at timelister kommer inn. Timer godkjennes av fellingsleder.

Kritisk fase

ong)

**Styr på ramme, med enkel
tinessats. 50000 / 213 kr:
234 t / 7 = 33 dagsverk.**

Arbeidsavtale eller oppdragsavtale?

- Noen kommuner kjører arbeidsavtaler, dette medfører:
 - Stillingsvern, vern mot diskriminering, rettigheter mht. permisjoner, arbeidstidsbestemmelse (overtid), feriepenger, sykepenger, tjenstepensjon, krav om fast ansettelse etter 3 år mv.
- Innebærer en tungdriftet løsning for kommunen, med betydelig risiko.
- Vanskeliggjør utregning av timeforbruk under fellingsforsøk.
- Fordel for den ansatte hvis er ser på det rettighetsbaserte og økonomiske perspektivet.
- Betingelser utlysning?

Arbeidsavtale eller oppdragsavtale?

- SEK kjører oppdragsavtaler på fellingslaget. Viktig å huske på at medlemmene da må forsikres gjennom eksterne ordninger.
- Prinsippene rundt oppdragsavtaler er undersøkt med jurist hos KS og funnet i orden, etter daværende rettspraksis.
- Oppdragsavtalene må ikke være standardiserte, dvs. at de må spesialtilpasses til formålet.
- Oppdragsavtalene kan benyttes til å stille vilkår til oppdragstaker; delaktighet, utstyr mv.
- Ettårige avtaler gir muligheter til å vaske listene årlig, dvs. bli kvitt daukjøtt.

3.
Hva så vi etter
i en
fellingsleder?

Organisering og laget og fellingsleders rolle

Det er mange måter å organisere ledelsen av et fellingslag, men som hovedregel er ansvar og roller som følger:

- ▶ Administrativ leder for fellingslaget (minimum).
 - ▶ Organisering av laget.
 - ▶ Økonomistyring (økonomisk ramme for felling og ev. Andre midler).
 - ▶ Mediehåndtering.
 - ▶ Utvikling av laget (kurs/treningskveld,
- ▶ Operativ leder for fellingslaget (flere løsninger).
- ▶ Bindeledd mellom kommune, fylkesmannen, beitebruker, SNO, skadefellingslag i nabokommune.
 - ▶ Bruke aktørene som ressurser.

Fellingsleders egenskaper

En god leder kan være mye forskjellig, men noen grunnprinsipper bør ligge til grunn:

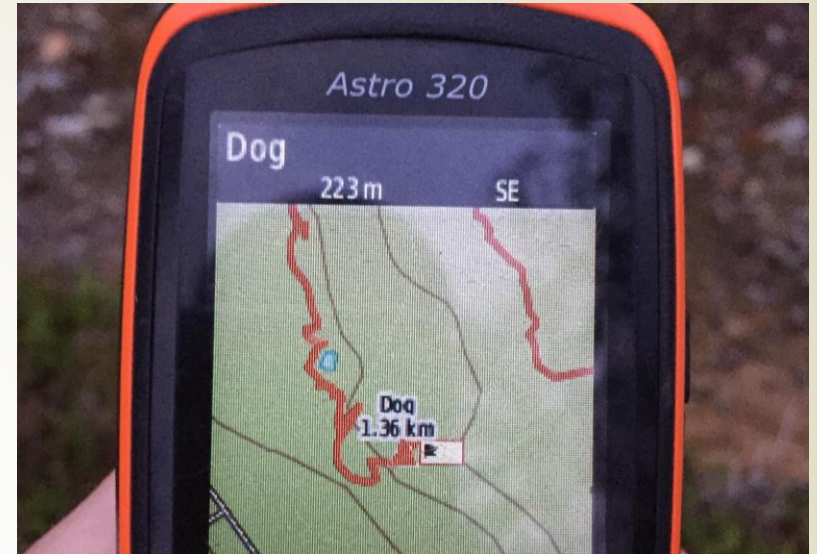
- Strukturert, autoritær eller respekt hos laget.
- Evne til å ta beslutninger.
- Orden i sysakene.
- Objektiv skikkelse (ytringsfriheten gjelder, men alt med måte).
- Særsilt god jaktforståelse eller selvinnsikt (!).
- God evne til samarbeid.
- Godt kontaktnettverk (oppdatert). Dette må fellingsleder sitte med!!
- Teknologisk oppdatert.

4. Praktiske erfaringer og råd

Fra administrativ side

- ▶ Begynn med å finne en god leder.
 - ▶ Godt forhold hos FM, kommune, beitebruker og fellingslagets medlemmer.
 - ▶ Autoritær (?) (hvert fall respekt hos laget), godt kontaktnettverk, evne til å prioritere, fatte beslutninger osv.
 - ▶ Leder avgjør videre struktur i samråd med kommune og fellingslag: NK? Flere operative ledere? Egen mediekontakt?
- ▶ Når du har funnet en god leder: Deleger ansvar og myndighet.
- ▶ Leder håndplukker fellingslaget, dvs. ingen søknadsprosess
 - ▶ Fellingsleder bør/må ha kontakter og oversikt i de aktuelle miljøer
 - ▶ Å være i viltnemda medfører ikke direkteinnrykk i fellingslaget.
 - ▶ En ung og ivrig revjeger kan være et bedre alternativ enn elgjegeren på 60+ (og motsatt)

Fra administrativ side forts.

- ▶ Ikke ha for stort lag. 15-25 personer bør være tilstrekkelig (?). Kommunal vs. interkommunal?
- ▶ Benytt oppdragsavtaler, ikke arbeidsavtaler.
- ▶ Finn noen enkle grep for å utvikle laget og styrke samarbeidet kommune / fellingslag:
 - ▶ Jordbrukssjef er på samme SMS-varslingsnettverk som fellingslaget forøvrig (styres av leder).
 - ▶ Bistå i etablering av åte for trening av hund.
 - ▶ Dispensasjon for trening av hund på bjørn, jerv og ulv (sommersesong).
 - ▶ Skytekvelder med alternativ skyting (minimum 3 kvelder). Ammunisjon dekkes av kommunen, samt tilskudd FM.
 - ▶ Kursing av hund/hundefører. Eksempel SEK: Det beste hundemnet er sendt 90 dager til USA. Kursutgifter dekket av kommunen.
 - ▶ Innkjøp kamera.
- ▶ Beredskapsplan - KISS

Praktiske erfaringer i felt:

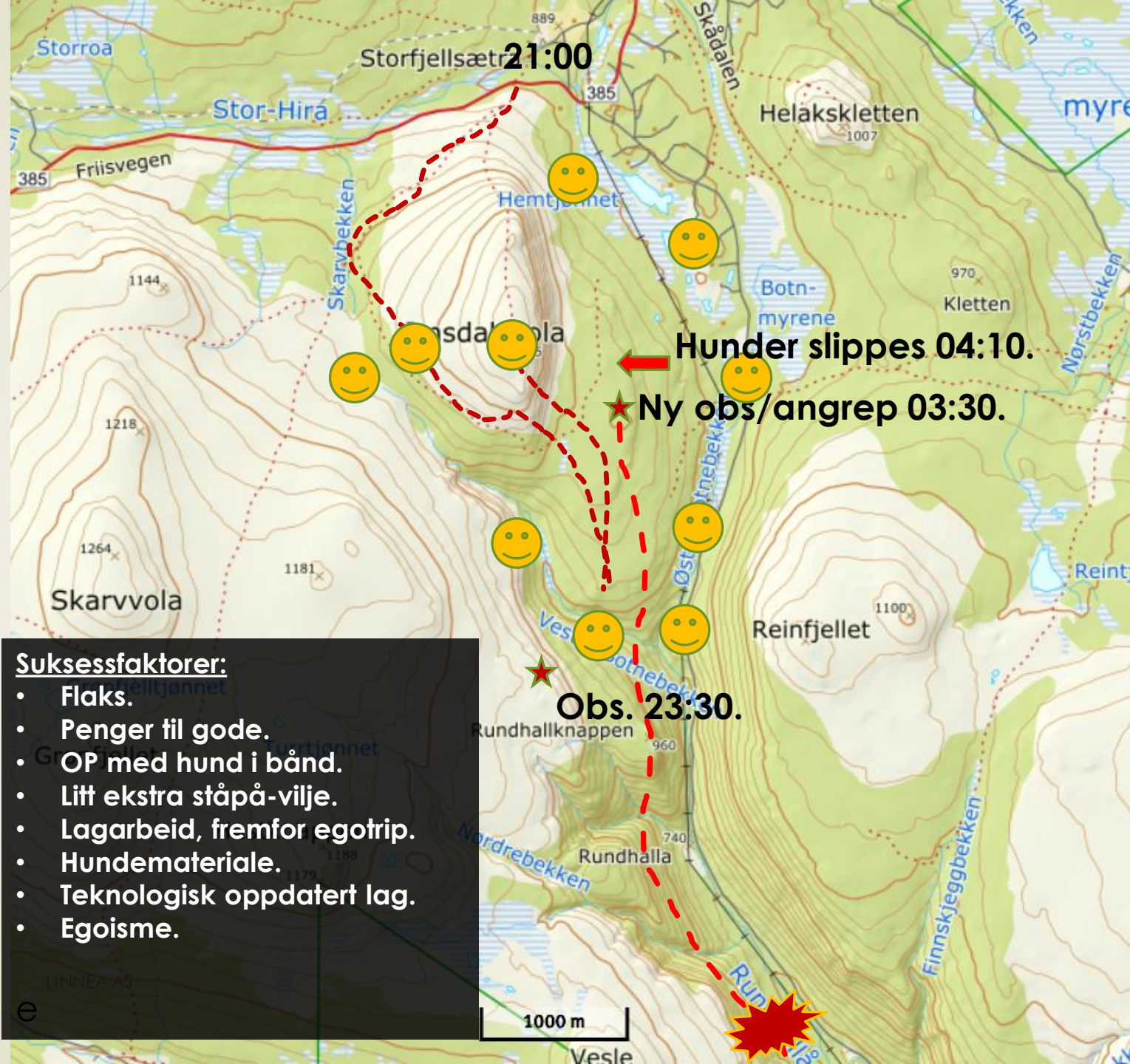
- ▶ Våre suksessfaktorer:
 - ▶ Grunnlaget for vellykket resultat på skadefelling skapes på lisensfelling/kvotejakt, revjakt, mårjakt, grevlingjakt, sporing på vinterstid,

Under fellingsforsøk: Ikke bruk energi på politikk, motorferdselsøknader mv. – bruk tida på å skyte skadevolderen.

(varme og kalde spor)

- ▶ Vi har vært kritiske til ressursbruk. Benytter 2-4 OP for å fastslå om det er noe aktivitet.
- ▶ Bruk av viltkameraer på gamle kadavre.
- ▶ Teknologisk oppdatert fellingslag.
- ▶ Et fellingslag som ikke gir seg.
- ▶ God dialog mellom kommune, fellingslag, beitebruker, FM og SNO. **Vi har godt forhold til samtlige parter!**

Hvis det er tid...

Takk for meg! Spørsmål?